

OLASZ

Az Einaudi Kiadó a két legfontosabb olasz irodalmi díj, a Strega és a Campiello versenyében a szárd származású, Bolognában élő író, Marcello Fois (1960) indította, mégpedig igen jó esélyekkel, mert a szerző *Nel tempo di mezzo* (A köztes időben) című regényével mindkét helyen a döntőbe jutott. Ez nagyjából annyit jelent, hogy a 2011–12-es olasz könyvtermés öt-hat legjobb könyve között tartható számon. Fois rendkívül sokoldalú alkotó, a szorosan vett szépirói munkásságán kívül jelentős a rádiós szerkesztői és televíziós tevékenysége is. Regényíróként két műfajban alkot: az egyik a *noir*, avagy az Olaszországban nemes (bár nálunk sajnos ismeretlen) hagyományokkal rendelkező krimi, a másik a családregegy, ide tartozik *A köztes időben* is.

1943: Olbia kikötője, Szardínia. 1943: a háború éve, az inség éve, a malária éve. Marcello Fois regényének első jelenetében a huszonhét éves Vincenzo Chironi egy menekülteket szállító hajón megérkezik Szardínia szigetére. Messziről jön, mindenféle értelemben: Északkelet-Olaszországból, Friuli tartományból, ugyanis a Trieszt melletti Goriziában született, és ott is élt idáig. Az olbiai kikötői kapitányság hivatalnokának válaszul nem tudja kimondani a nevét, csak annyit képes kinyögni, hogy Vincenzo, a családneve – Chironi – nem jön ki a száján. Vincenzo árvaházban nő fel, s csak tízéves korában értesül arról, hogy vezetőkéne is van, és számára elképzelhetetlen messzeségben, a Földközi-tenger közepén, egy szigeten, amelyet Szardíniának hívnak, élnek még rokonai. Újabb tizenhét év s egy újabb világháború kell ahhoz, hogy elszánja magát, hogy megkeresse még élő családtagjait s hazataláljon.

Marcello Fois regénye – nem nagy terjedelme ellenére is – bátran mondhani, hogy eposz, hiszen *megénekel* egy sorsot, elmeséli, hogyan sikerül összekapcsolnia Vincenzónak keresztnevét a családnevével, hogyan sikerül közös nevezőre hoznia önmagában létének széttöredezett darabkáját, rétegződéseit. A *Köztes időben* története 1943-ban kezdődik, és 1978-ban ér véget, négy fontos momentumra, illetőleg időszakokra összpontosulnak az események: az első 1943 októberére, Vincenzo hazatérésének öt napja. A második szakasz az 1946–1956 közötti évtized, a beilleszkedés, találkozás önmagával, a szerelem és a házasság évei. A harmadik rész néhány óra története: 1959. december 24-e, karácsony estéje, amikor minden ismét darabjaira hull. A negyedik rész két évet ragad ki az időfolyamból, 1972-t és 1978-at: itt az elbeszélés hirtelen egyes szám első személyűvé válik, a regény utolsó lapjain a következő generáció veszi át a szót, Vincenzo fia, Cristian.

Nem véletlen, hogy a regényben Fois többször is közvetett utalást tesz a homéroszi eposzokra; ilyen utalás maga a hazatérés-motívum, valamint a név jelentősége, amely csak akkor ér valamit, ha eredete van, különben Senki, mint az egyszemű óriás, Küklópsz ellen védekező Odüsszeusz; s ilyen elem a vándorlás, Vincenzo gyalogútja Olbiától Nuoróig, melynek során a szépségesen vad szardíniai táj a lélek belső tája is egyben. Nuoróba érve Vincenzónak nincs szüksége semmilyen igazolásra: mint az eposzban, felismerik a helybéliek, noha sosem látták, felismerik, mert apjának szinte tökéletes mása, mintha Luigi Ippolito Chironi tért volna vissza az első világháborúból, s közben el sem telt volna egy negyedszázad. Vincenzo két rokonát találja életben, akik a regény legmarkánsabb alakjai: Michele Angelo, a nagyapa, a pátriárka, Nuoro híres kovácsmestere. Vincenzo nagynénje, Marianna a család másik még élő tagja, akiben az unokaöcs megjelenésére felbuzog az a forró anyai szeretet, amelyet egy néhány évvel korábbi merénylet apasztott el örökre: férje és lánya ugyanazon a napon lett politikai merénylet áldozatává. Marianna jó ideje már inkább a holtakkal beszélget, mintsem az élőkkel, hiszen férjén, kislányán, édesanyján, legkedvesebb bátyján, Luigi Ippolitón kívül még három testvérét gyászolja, s Vincenzo megjelenése valóban a gyász fájdalomából való megváltással ér fel számára. Az 1946 és 1956 közötti évtized az új élet megteremtésének időszaka úgy Vincenzo egyéni sorsában, mint a háború után újjáéledő ország közösségi sorsában. Az ötvenes évek köztes ideje a nagy építkezések, a fejlődés, a gazdasági *boom* ideje Olaszországban, amiből valami még a távoli Szardínia szigeten is érezhető. *A köztes időben* valószínűleg Marcello Fois művei között is egy köztes állomást képvisel, hiszen 2009-ben megjelent regényében, a *Stirpe* (Törzs) címűben ugyancsak a Chironiak nemzetségéről mesél, a család XIX. századi történetéről. S bár *A köztes időben* önálló, független, önmagában is befejezett regény, remélhetjük, hogy Cristian története folytatódik, s ez a regény egy majdani trilógia „köztes ideje”. Marcello Fois regényét nem csak témája és megkapóan poétikus, tájnyelvi elemekkel gazdagított stílusa teszi különlegessé.

Az idei Strega-döntősök között szerepelt Emanuele TREVI (1960) *Qualcosa di scritto* (Valami íromány) című regénye is, a Ponte alle Grazie Kiadótól. A történet Rómában játszódik, a '90-es években, a Berlusconi-korszakban, hőse egy harmincas éveiben járó cinikus-naiv író, aki végre álláshoz jut, mégpedig egy archívumban, amely Pier Paolo Pasolinival kapcsolatos dokumentumokat őriz. Az iratok tengerét a szépséges-egzaltált filmszínész, Laura Betti felügyeli, Pasolini *Teorema* című filmjének női főszereplője, de emlékeztetünk rá a Bertolucci-filmekből is. Ez a különleges találkozás a fiatal író számára szinte felér egy egész korszakkal, a Pasolinival való személyes találkozással, afféle beavatással a kulturális kaland misztériumába.

A harmadik könyv, amelyet a Strega-díjra esélyesek között tartanak számon, Alessandro PIPERNO (1972) műve, az *Inseparabili* (Elválaszthatatlanok), a Mondadori kiadásában. Egy testvérpár, Filippo és Samuel Pontecorvo története, ők az elválaszthatatlanok, akár két törpepapagáj, csak egy közös kalitkában tudják elképzelni az életet. Noha az indolens Filippo, akit a nőknél, az evésen és a képregényen kívül kevés dolog érdekel, tökéletes jellembeli ellentéte Samuelnak, aki inkább a gazdaságtudományokban jeleskedik, szerelmi téren kissé bátortalan, és akire minden jel szerint ragyogó karrier vár a pénzügyi szférában. Kettejük sorsa a várhatóhoz képest mégis fordítva alakul, Filippo számára hoz nem várt sikert egy animációs filmje, szinte szimbolikus figurává válik, Samuel élete viszont egy szerencsétlen szerelem folytán zátonyra fut. A merészebb recenzensek a csehovi tragikomikus hősökhöz hasonlítják Piperno figuráit.

Az olasz kulturális tévécsatorna, a Rai3 adássorozata után sokan várták könyvalakban is Roberto SAVIANO (1979) riport-sorozatát a mai olasz valóság legsúlyosabb kérdéseiről. Meg is jelent a ténykönyv a Feltrinelli Kiadónál *Vieni via con me* (Gyere el velem) címmel, és nyolc fejezetben foglalja össze a nyolc tévéadásban előadott témákat: az olasz nemzeti egység hiánya és annak következményei, a maffiaszervezetek terjedése az ország északi részében, a megoldatlan hulladékkezelés és a nápolyi camorra, a tisztességes meghaláshoz való jog és a gyógyíthatatlan beteg jogai, valamint az olasz alkotmány jelentése, jelentősége napjainkban. Nyolc kis tükrök, nyolc körkép és körkép a mai Olaszországról. (Lukácsi Margit)

„A Kikötői hírekben az a legjobb, hogy csöppet sem szentimentális”
(Cate Blanchett, a Kikötői hírek című film szereplője)

„A Kikötői hírek arról szól, hogyan találunk közösségre az egyes emberek”
(Julianne Moore, a Kikötői hírek című film női főszereplője)

Immár hagyománnyá válik, hogy évről évre beszámolunk a klagenfurti Német Irodalmi Napok és annak keretén belül a Bachmann-verseny eredményeiről. A számos pályázat közül ezúttal is 14 alkotás hangzott el a négynapos rendezvényen. A 3sat televízió évek óta élőben közvetíti a felolvasásokat, ezzel is növelve az esemény és a túlnyomórészt fiatal szerzők média-értékét és publicitását. S habár a rendezvény nem nyújt reprezentatív képet a kortárs német nyelvű irodalomról, az utóbbi években mégis úgy tűnik, tükröz bizonyos trendeket. Az idén leginkább azt lehetett megállapítani, hogy a szövegek sokszor elidegenedett, szinte jelen sem lévő világot jelenítenek meg.

Talán először fordult elő a verseny történetében, hogy az első helyezésnek számító Bachmann-díjat olyan szerző műve nyerte el, akinek a német nem anyanyelve, még csak nem is nyerte el, akinek a német külföldiként sajátította el azt. Olga második nyelve, hanem külföldiként sajátította el azt. Olga MARTYNOVA a szibériai Dudinka nevű helységben született 1962-ben, Leningrádban nőtt fel és 1991 óta él Németországban. Lírát oroszul, prózát németül ír és a kettős tradíció igen természetesen bizonyult. Az *Ich werde sagen Hi (Azt fogom mondani, Hi!)* című, több rövid passzusból álló elbeszélés egyes darabjait látszólag csupán a központi alak, Moritz gondolati asszociációk kötik össze, amelyek azonban számos többrétegű motívum-láncolatokkal bővítik a kamaszkori szerelem dióhéjnyi történetét. Az elbeszél világ így Ádámnál és Évánál ered, és az egyiptomi mitológián át egészen a jelenkori Németország egyik „multikulti” bérházáig terjed. A Kelag-díjat Matthias NAWRAT *Unternehmer (Vállalkozók)* című elbeszélésének ítelték. A szokásos raszterekben nehezen elhelyezhető mű mozgatta meg talán a legjobban a zsűrit. Volt, aki úgy érezte, nagyszerű első fejezete lehetne egy regénynek, önálló novellaként azonban családást okoz az elektroszemétkben guberáló, egy új-zélandi szexbőről álmódó, furcsa család története, amelyben az iskolás korú gyermekek is a vállalkozás alkalmazottai, a kisfű fél karjának elvesztése pedig csupán a vállalkozásért hozott áldozat. Mások szerint különös kamaszkori történet ez, amelyben a történetet elbeszélő kamaszlány szexuális érelését is látjuk, ami egyben a család furcsa normáinak megkérdőjelezését is magával hozza. A 3sat díját Lisa KRÄNZLER *Willste abhauen (Le akarsz lépni?)* című novellája kapta, amelyben a fiatal festő, grafikus és író egy gyermekkori barátság történetéről ír az első óvodai élményektől a kora kamaszkorig. Az elbeszélés ívét az ébredő szexualitás, a két barát közötti, a csórogatás és erőszak között vibráló különös viszony jelöli ki. Az Ernst Willner-díjat Inge-Maria MAHLKE cím nélküli regényrészletének ítelték. A részben átható testszaga és bizonytalansága miatt teljesen elidegenült, fiát egyedül nevelő anya életének azt az epizódját ismerhetjük meg, amikor rövid időre dominaként talál anyagi biztonságra és magabiztosságra a latex játékon névtelenségében. A verseny közönségdíját az internetes szavazás alapján Cornelia TRAVNICEK *Junge Hunde (Fiatal kutyák)* című regényrészlete nyerte el, amelyben egy kimúlt beagle temetése kapcsán kerülnek felszínre rég elásott történetek. Mint évről évre, az idén is valamennyi felolvasás, szöveg, a zsűri vitája és a díjátadó is megtekinthető az esemény honlapján: www.bachmannpreis.eu

NÉMET

Peter HANDKE lett az év drámaírója. Az ötből négy zsűritag szavazott a 2012-es színdarabok versenyében a 69 éves osztrák szerző *Immer noch Sturm (Még mindig tart a vihar)* című darabjára. Az ősbemutató 2011-ben volt a hamburgi Thalia Színház és a Salzburgi Ünnepi Játékok koprodukciójában. A darabban egy Handke vonásait tükröző szereplő tekint vissza a nemzeti szocializmus korára. Rita Thiele, a zsűri egyik tagja úgy nyilatkozott: „Feltétlenül meg kellett írni ezt a darabot. Handke ezzel állít emléket valamennyi etnikai kisebbségnek.” A szintén zsűritag Gerhard Preußler szerint ez egy nagyon személyes darab, amely a szubjektivitása ellenére sem válik személyes elbeszéléssé, hanem mindvégig történelmi elbeszélés marad, számos motívummal, amelyeket ironia és önellentmondás fűszerez.

Felicitas HOPPE sokéves munkásságára teszi fel a koronát, hogy az idén ő kapja a német irodalom legrangosabb elismerésének számító Georg Büchner-díjat. Az író 1997-ben egy konténerhajó fedélzetén tett világköri utat és az élmény későbbi írásai szempontjából is meghatározónak bizonyult. Az Akadémia indoklása szerint a szerző 1996 óta megjelenő regényeiben, elbeszéléseiben és esszéiben „a kalandorok és törtétek, a felfedező és a naplopók világát térképezi fel. [...] érzékeny és humorérzéke mellett is melankolikus elbeszélő művésze az identitás titkát járja körül.” Az író legismertebb munkái között találunk pikareszk regényt: *Paradiese, Übersee (Tengerentúl, Paradicsom)*, portrégyűjteményt: *Verbrecher und Versager (Bűnözők és szerencsétlenek)*, Szent Johanna modern legendáját, de gyermekkönyvet is. Legújabb regényéről, amely az idén jelent meg Hoppe címmel, az előző lapszámban számoltunk be (lásd KH 2012033).

(Paksy Tünde)

OROSZ

Ljudmila ULICKAJA nálunk legutóbb, néhány hónapja napvilágot látott könyve, a *Történetek gyerekekről és felnőttekről* sztorijai elég bonyolultak. A tragikus sorsú, másfél éve fiatalon elhunyt Kisbali Anna fordította őket (ragyogóan), amint a *Történetek állatokról és emberekről* című gyűjtemény darabjait is. Mindkettő Lakatos István rajzaival jelent meg. A könyvbemutatón emlékeztünk Annára is – Ulickaja üzenetével, képpel, zenével.

Ezekbe a történetekbe, hosszú álmésekbe Ulickaja sok motívumot, fordulatot zsúfol, már-már elvesznének bennük, ami a gyerekekkel is előfordulhat, amikor azért minden jóra fordul. Ulickaja erős a jóvátétel világának megmutatásában, s e történetek is kidomborítják ezt a tudását. A gyerekszereplők népmesei, archetipikus és kortársi jegyeket is hordoznak. E könyv történetei többnyire a 20. század közepén játszódnak, nehéz anyagi körülmények közt élő felnőttek és gyerekek kapcsolatairól szólnak. Megaláztatás, félreértés, gonosz nevelőszülő, kegyetlen gyerekek, az új környezethez való alkalmazkodás anomáliái képezik a történetek közegét és a cselekmény konfliktusait. Ráismerünk a *Jancsi és Juliska*, a *Hamupipőke* szüzséjére, motívumaira. A félreértés azonban lelepleződik, a megbabban még az is előfordul, hogy az ellenséges világ, a megátalkodott felnőtt (vagy gyerek) tér jó útra, s hogy fel az ellenségességessel. Sokszor tehát még a(z emberben lévő) gonosz is megenyhül az ijedelemtől vagy a tehetségtől, esetleg a váratlanul kiderülő ügyességtől. A véletlen, a szerencse megoldja azt, amit elrontott a vétlen szereplő.

A Voproszi líteraturi vitát közöl a modern orosz regényről a híres-hírhető orosz irodalmi díj, a Booker tükrében, ez alkalommal három nőíró műve kapcsán. Az egyik Jelena KATYISONOK könyve, az *Egyszer volt, hol nem volt, élt egyszer egy öregember egy öregasszonnyal*, a másik Ulickajától a *Zöld sátor* (nálunk *Imágó* címmel jelent meg, a kritikáé pedig itt: A korszak szerény varázsa), a harmadik PETRUSEVSKAJÁTÓL az *Egyes szám, avagy más lehetőségek kertjében*. És: *Nyolc évvel később. Ljudmila Petrusevszkaja a többi lehetőség kertjében* – mindez már a könyvéről szóló írásra vonatkozik. Nyolc év múltán még jobban látszik ugyanis a kompjuterer világ, a számítógépes játékok és a realitás összeszövődésében ihletett mű újdonsága, és lenyűgözőek a lehetőségek, melyek megnyiták általa. Borges, Pavic, Pelevin a párhuzamok. S a rövid összefoglalás: egyfelől az emberiség kihalásáról, másfelől az emberi lélek újjászületéséről, más, átgondoltabb, átértelmezett módon való továbbéléséről szól a regény „irodalmi fizikájában”. Ulickaja nagy elismeréssel adózott pályatársnője e könyvének évekkal ezelőtt a magyar sajtóban.

Katya isonoké 2006-ban jelent meg az USA-ban, díjakat is kapott, s nem az az érdekes, hogy a Booker rövid listájára felkerült, hanem hogy rajongásba csapó elragadtatással nyilatkozik róla kritikusa, Marina Kulgavcsuk. Kulcsszavai: az ember a történelemben, egy óhítt család megpróbáltatásai, a szerelem elmúlása. Ennek a regénynek illata és íze van, s visszaadja a hitet az igazi irodalomban, jó realista mű módjára, áradozik róla a kritikus, de már tanulmánya címében is: *Az igazság megismerhetősége*.

A lapszám az expresszionizmusról, a Joyce-kultuszról, Brodskij zenei címeinek poétikájáról értekezik még, rákérdez az irodalom-zenei történet-írás módszertani lehetőségeire náluk és a cseheknél, meg arra, hogy létezik-e orosz szonett. Vizsgálják a lapban megjelent írások műfaját és emléket állítanak a szerkesztői hibáknak.

Megjelent egy esszékönyv N. KORZSAVINTÓL *A banális igazságok védelmében a Moszkvai politikai tanulmányok kiadójánál*. Fejezetcímei: *A jószág nem lehet régimódi; Harmónia és utópia; Alekszandr Kuprin és az antiszemitizmus; Játék az ördöggel; A modern lelkesedés pszichológiája; Utak az elitbe; Visszatérés az erkölcsösséghez; A „harminchetes év” mindennapjai; Civilizáció: ne köpj a kútba.*

Nemrég azt nézegették a Zvezda című lapban, milyen a poszt-posztmodern költészet. Idei júniusi számukban a három éve elhunyt költő, Lev Loszev születésének 75. évfordulójára emlékeznek egy hosszú interjúval. A beszélgető felek, Irina Csajkovszkaja és Szolomon Volkov abban reménykednek: hamarosan akadni fog olyan értelmezője korunk e jelentős költőjének, aki hasonló figyelemmel fordul feléje, mint ahogy ő tanulmányozta Brodskijét. A két költőt összeköti idegenségélményük, hódolatuk a magány és a szabadság iránt, hazájukhoz való szenvedélyes viszonyuk, s hogy közel éltek egymáshoz Amerikában, sőt egy harmadik nagyság, Szolzsenyicin is arrafelé lakott. Loszev eljárt hozzájuk. Loszev halála után meg is jelent egy könyv az ő egyik cikké éléről átvett címmel: *Brodskij és Szolzsenyicin mint szomszédok*. Volkov tanúsítja: Loszev tudatában a két oly különböző, s egymással folyton szembeállított orosz emigráns Nobel-díjas valóban szomszédosak voltak, s egyszerre, egyidőjűleg lehetett beszélgetni róluk. Loszev komor halálverseiről, szexuális témájú, erotikus és szerelmi lírájáról is szót ejtenek, ezek áttünéseiről tanakodnak. Az *Utolsó románc* címmel megírt, az abortuszról visszatérő nőről szóló költeményről vitatkoznak például mint új költői toposzról, s hogy szerelmes vers-e ez egyáltalán. A hölgy abban sem ért egyet az úrral, hogy annyira egyszerű újítása lenne Loszev költészetének a *bljágy'* (kurva) szó bevezetése. Nehéz ember volt, mesélik, tudott szűrös lenni, amúgy egy decens, udvarias professzor és egy bohém keveréke, akit nagyon nagy költőnek tartanak mindketten, s akit életében is elismert a pályán, mondják, mind a szakma, mind a közönség, ám most kezdődik meg költészetének igazi méltánylása. Ahmatova szerint ugyanis megváltozik a költők portréja, miután meghalnak.

(Gilbert Edit)

Májusban meghalt Carlos FUENTES, a latin-amerikai újpróza nagy „négyes fogatának” egyike. Carlos Fuentes igazi kozmopolitaként járta világot, úgy, hogy közben mindvégig mexikói maradt, és Mexikó átalakításáért, felemeléséért küzdött. Élesen bírálta a hetven évig regnáló egypártrendszer, ugyanakkor az aktuális kulturális jelenségek magyarázatát a mexikói hagyományokban és történelemben mélyen gyökerező sajtásgékként fogta fel. Esszéiben (például *El espejo enterrado*, 1998), regényeiben (*La región más transparente*, 1958; *La muerte de Artemio Cruz*, 1962; *Terra nostra*, 1975 stb.), kisprózájában (*Los días enmascarados*, 1954; *Aura*, 1962), drámáiban (*Todos los gatos son pardos*, 1970) valamiképpen mindig érinti ezt a témakört. Az egész életében rendkívül termékeny, nyolcvanhárom éves mexikói író a legvégső pillanatig dolgozott. Az utolsó – önletrajzi jellegű – könyvét (*Personas* címmel) június végén mutatták be, amelyben önmagáról mesél, de úgy, hogy életének meghatározó személyiségeit veszi sorba, anekdotákat, személyes emlékképeket idéz fel olyan hírességekről például, mint Susan Sontag, María Zambrano, Alfonso Reyes, Pablo Neruda, Julio Cortázar, Luis Buñuel vagy éppen Lázaro Cárdenas és Francois Mitterrand. És nemcsak olyanokat említ, akiket ismert, hanem akiket szeretett volna ismerni, mondjuk Edith Stein, a keresztény hitre áttért zsidó asszonyt, aki koncentrációs táborban vesztette életét a második világháború idején. Carlos Fuentesnek további – immár sajnos félbe maradt – tervei is voltak: két könyvön dolgozott még, amelyeket jövőre szeretett volna megjelentetni. Az egyik regény: *El baile del centenario* (*Centenáriumi bál*), a másikban pedig, a *Pantalla de plata* (*Ezüstképernyő*) címűben a kedvenc filmjeiről mesél.

Kortársa, az ugyanúgy 1928-ban született Gabriel GARCÍA MÁRQUEZ is súlyos betegséggel küszködik, amelynek következtében Gabo – legalábbis a nála tizenhárom évvel fiatalabb öccse szerint – már nem tud többet írni. Jaime García Márquez a kolumbiai Cartagena de Indiasban egy előadáson beszélt erről, ahol könnyek közt mesélte el, miképpen próbálja bátyjának emlékezetét ébren tartani, aki naponta telefonál neki Mexikóból és az emlékeiről faggatja. García Márqueznek is van két befejezetlen elbeszélése. A *Tigra* című egy nőtényi tigris történetét mondja el, amelyik bosszút áll a vadászson, egy new yorki mágnáson, aki megölte a párját. Az *Agosto nos vemos* című szöveg pedig már megjelent, de állítólag Gabo öt különböző verzióját készítette el, habár előfordulhat, hogy ezeket sosem ismerjük meg, mert mindig megsemmisíti, ami nem tetszik neki.

Hogy Spanyolországban is körülnézzünk egy kicsit: Francisco RODRIGUEZ CRIADO extremadurai szerző a levélregény műfajához és Dosztojevszkij alakjához nyúl vissza a *Mi querido Dostoiievski* című könyvében, ezzel mintegy hidat emel a XIX. és a XXI. század között, és természetesen a XX. századról ad látletet. Az idős főszereplő, Laura Bauer szenvedélye az irodalom. Mintegy száz évvel a nagy orosz író halála után fogalmazza a leveleket neki címezve, és sok párhuzamot fed fel Dosztojevszkij és a saját élete között.

SPANYOL

Az ávilai születésű, de Andalúziában élő José María GARCÍA LÓPEZ *A földalatti városban* (*En la ciudad subterránea*) című, most megjelent regényében pedig nemcsak Madridról ad körképet, a jelen idősíkjá a hatvanas évek végétől az ezredvégig tart. A J nevű főszereplőt, republikánus aktivistát halálra ítélik, ám sikerül kiszabadulnia a börtönből, ahonnan Párizsba, majd Indiába, végül Montenegróba menekül. Itt elvesz egy nemesi származású lányt, akivel visszatérnek Madridba. A fiatalokból álló csoport, akikhez csapódnak, furcsa módot választ ahhoz, hogy fényt derítsen J múltjára. A földalatti Madrid titkos alagútjaiban, egy rejtett folyó partján idézik meg látomásaikat, s ezzel mintegy a felső külvilág ellenpontját alkotják meg. Ám további ellenpontok is feltűnnek a történetben, J egyik hasonmása például Vasco da Gama egyik hajója, vagy a madridi léte beárnyékoló balkáni háború rémségei. A tragikus vég elkerülhetetlennek látszik, hiszen J maga is látni véli saját sírját 1521-ből, ahol 1961-ben a nagyanyjától örökölt medálját is megtalálja, s rajta a saját halálának dátumát.

Látványos performanszorozat újabb megmozdulását láthatuk a június végén Londonban tartózkodók: chilei költők – Julio CARRASCO, Cristóbal BIANCHI és José JOAQUÍN PRIETO – kezdeményezésére verszámor hullott London városára. A több mint százezer cédulát június 26-án 21 órakor szórták szét a Temze partján a II. világháborús bombázások emlékére. A versek az Olimpiai Játékokon részt vevő kétszázöt ország háromszáz kortárs költőjének tollából születtek, folytatva a 2001-ben Santiago de Chileben elkezdett hagyományt, amikor Augusto Pinochetet elfogták Londonban. Ezután Guernica, Dubrovnik, Varsó és Berlin „versbombázása” következett.

S végül egy jó hír az irodalom kedvelőinek: a Cervantes Intézet a spanyol nyelv és az ibéramerikai kultúra népszerűsítése érdekében új szolgáltatásként lehetővé teszi több mint háromezer műalkotás ingyenes letöltését minden beiratkozott olvasója számára.

(Menczel Gabriella)

